

Postbus 8456, 1005 AL Amsterdam

Ministerie van Buitenlandse Zaken
T.a.v. Drs. Th.J.A.M. de Bruijn,
Minister voor Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking
per e-mail: r@minbuza.nl

Bezoekadres
DerKinderenstraat 2 – 8
1062 DB Amsterdam

Postadres
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam

Datum

3-12-2021

Ons kenmerk

2021/045/8540153

Onderwerp

Sociale bescherming

Telefoonnr.

+31 (0)6 51 40 58 70

E-mail

frans.dekker@fnv.nl

T 088 36 80 702
I mondiaalfnv.nl

Geachte minister De Bruijn,

Bij Mondiaal FNV zijn we blij met de bevindingen van de Adviesraad voor Internationale Vraagstukken (AIV) in zijn advies over Sociale Bescherming in Afrika en de kabinetsreactie hierop (Kamerstuk 29237, nr. 176). De International Trade Union Confederation (ITUC) publiceerde eerder dit jaar 'Investments in social protection and their impacts on economic growth' en komt grotendeels tot dezelfde conclusies: investeren in sociale bescherming is een effectieve methode om zowel armoede als ongelijkheden te bestrijden, met ogenschijnlijk de grootste effecten in de armste economieën.¹ Ik verwelkom een zo duurzaam mogelijke Nederlandse inzet op sociale bescherming, die aansluit op de lokale context, oog heeft voor het belang van een sociaal contract als randvoorwaarde en de versterking hiervan ziet als gewenste (deel)uitkomst. Een belangrijk onderdeel hiervan zou de betrokkenheid van (lokale) vakbonden moeten zijn.

Sociale bescherming, sociale partners en sociaal contract

Een passage uit de reactie van de minister onder het kopje 'Rol overheden en sociaal contract' lichten we graag uit:

'We vroegen ook naar de onderscheiden rollen van overheden en andere actoren. Het AIV-advies is duidelijk: elk structureel systeem van sociale bescherming moet uiteindelijk door de eigen overheid gedragen en gecoördineerd worden. Donoren, Ngo's, multilaterale organisaties en de private sector kunnen hieraan bijdragen, maar – stelt de AIV – ze zullen die bijdragen binnen een nationaal kader moeten inpassen. Dat lijkt het kabinet een verstandige lijn om te voorkomen dat verschillende kleinere initiatieven naast en door elkaar gaan lopen, terwijl er geen duurzame systemen op schaal tot stand komen.

AIV wijst in dit verband op het belang van een vertrouwensrelatie tussen staat en burgers, refererend aan het concept «sociaal contract». AIV ziet dit enerzijds als voorwaarde voor effectieve sociale bescherming, maar noteert ook dat het opzetten van sociale beschermingssystemen de vertrouwensrelatie kan helpen vestigen of versterken. Vele analyses – zoals van de Wereldbank

---

¹ https://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/investments_in_social_protection_and_their_impacts_on_economic_growth.pdf

voor fragiele staten – zien inderdaad het bestaan en versterken van een (impliciet) sociaal contract als cruciale randvoorwaarde voor stabiliteit en duurzame ontwikkeling. Dit versterkt het argument dat de overheid aan het roer moet staan bij initiatieven voor sociale bescherming.'

De overheid dient inderdaad een hoofdrol te spelen bij initiatieven voor sociale bescherming, daarin volgen wij de lijn zoals hierboven geschetst. Een belangrijke aanvulling hierop is de toegevoegde waarde die wordt bereikt met het betrekken van sociale partners en het belang om prioriteiten te stellen en beleid te maken op basis van tripartiete sociale dialoog. Dit juist om bij te dragen aan duurzame, gedragen systemen op schaal die zorgvuldig geïntegreerd worden in de bredere lokale context. De Internationale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties (ILO) roept hiertoe ook op aangaande het versterken van systemen van sociale bescherming/zekerheid.² De ILO refereert in deze oproep specifiek aan het belang van eigenaarschap en het versterken van vertrouwen in publieke instituties, sterk gelinkt aan het concept «sociaal contract» wat door zowel de AIV als in de kabinetsreactie wordt aangehaald. Ook in de beschrijving van dit concept willen we een aanvulling doen op de formulering van de minister om de term in te leiden ('een vertrouwensrelatie tussen staat en burgers'): de beschrijving die de ILO hanteert is breder en spreekt over een impliciete afspraak tussen *alle* leden van een maatschappij, met naast overheid en burgers ook arbeid en kapitaal als mogelijke definitie.³ Dit leidt ons opnieuw tot de aanbeveling om ook sociale partners verder te betrekken in de Nederlandse inzet op de versterking van sociale bescherming.

U refereert aan de belangrijke functie van het 'bestaan en versterken van een (impliciet) sociaal contract als cruciale randvoorwaarde voor stabiliteit en duurzame ontwikkeling', die wij van harte onderschrijven. Aan de hand van twee voorbeelden maken we graag duidelijk waarom het een gemiste kans is dat vakbonden tot dusver niet als (lokale) actor zijn benoemd.

Concrete cases: vakbonden & sociale bescherming

Case 1: een regionale aanpak in Oost-Afrika

Mondiaal FNV werkt al jaren samen met de East African Trade Union Confederation (EATUC) aan capaciteitsversterking, pleitbezorging en sociale dialoog. Sociale bescherming is voor EATUC sinds 2008 een kernthema in haar dialoog met de Oost-Afrikaanse Gemeenschap (EAC: Rwanda,

---

² In juni 2021 hebben de overheden, werkgevers en werknemers in de ILO een resolutie 'concerning the second recurrent discussion on social protection (social security)' aangenomen. Daarin staat onder andere: 'Members, with the support of the Organization and in accordance with national circumstances, should leverage inclusive social dialogue in all its forms, including collective bargaining, by meaningfully involving social partners in the formulation, monitoring and evaluation of social protection policies and strategies, and in the governance of national social security systems and social security funds, where existing, with a view to ensuring effective policies while securing the stability, sustainability and legitimacy of the social security systems, generating ownership, and strengthening accountability and trust in public institutions.'

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_806099.pdf

³ 'A social contract can be defined as an implicit agreement between all members of a society – whether defined in terms of government and citizens, labour and capital, or different population groups – to cooperate for their mutual benefit and respect each other's rights and obligations (ILO 2016e).'

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_817572.pdf

Oeganda, Tanzania, Zuid-Soedan, Kenia, Burundi) en de regionale werkgeversorganisatie. Sinds de pandemie is de urgentie hiervan verder toegenomen, zowel op regionaal als nationaal niveau.

Sinds 2010 is binnen de EAC één interne markt in werking getreden, met daarbinnen vrij verkeer van personen, arbeid en diensten. Een grote uitdaging hierin is hoe werkenden binnen de EAC aanspraak kunnen maken op hun recht op sociale zekerheid: de 'portability' van sociale bescherming binnen de gemeenschap. EATUC speelt een cruciale rol om dit verankerd te krijgen binnen de interne markt, zo heeft de confederatie meerdere studies uitgevoerd, met de werkgeversorganisatie een gezamenlijk positiepaper geschreven, een conceptwet aangeleverd en na jaren van dialoog lijkt invoering van een geharmoniseerd stelsel nu binnen handbereik. EATUC zet expliciet in op uitbreiding naar de informele sector van nationale en regionale sociale zekerheidssystemen.

EATUC stemt haar inzet af met de nationale vakcentrales, ITUC Afrika, ITUC en de ILO en draagt bij aan de wereldwijde inspanning voor een vernieuwd sociaal contract⁴, waarin sociale bescherming een centrale rol speelt. Hun gezamenlijke oproep voor een mondiaal fonds voor sociale bescherming wordt benoemd in het AIV advies. Met haar inzet legt EATUC de connectie tussen het nationale, regionale en internationale niveau en combineert zo lokale, gedragen inbedding met een bijdrage aan systemische verandering op schaal.

Case 2: een focus op informeel werkenden in Rwanda

In Rwanda werken wij in de constructiesector samen met vakbond Stecoma. De vakbond speelt een innovatieve rol in het betrekken van informeel werkenden in sociale dialoog met de overheid. Met het stadsbestuur van Kigali werd in 2015 een cao afgesloten om de positie van informeel werkenden te versterken, daarnaast tekende Stecoma een 'Memorandum of Understanding' met de Workforce Development Authority (WDA). Met deze samenwerking zorgt de vakbond ervoor dat informeel werkenden in de constructiesector diploma's kunnen halen na een praktijkexamen waarin hun kennis en ervaring wordt getest. Dit certificaat zorgt voor de erkenning van competenties van informeel werkenden, wat ertoe bijdraagt dat verschillende werkgevers sinds de start van dit initiatief ook informeel werkenden arbeidscontracten aanbieden. Voor de deelnemers heeft dit programma geleid tot hogere lonen, meer werk, veiliger werkomstandigheden, minder seksuele intimidatie en betere toegang tot sociale zekerheid.

Stecoma werkt samen met de lokale overheid in het mobiliseren van werkgevers om werkenden te registreren voor sociale zekerheidsstelsels, zoals een levensverzekering. Het ministerie van publieke diensten en arbeid (MIFOTRA) zet bovendien samen met de vakbond in op de formalisering van arbeid, in lijn met de visie van de ILO op het bereiken van een hogere sociale zekerheidsdekking. Een vakbond als Stecoma staat heel dicht op de werkpraktijk en kan lokaal als geen ander de belangen van informeel werkenden behartigen. Tegelijkertijd sluit deze gerichte inzet perfect aan op de bredere poging van de Rwandese overheid, de vakcentrale en de ILO. Dit voorbeeld laat zien hoe lokale inbedding via vakbonden er in de praktijk uit kan zien.

---

⁴ Zie meer over de ITUC-campagne 'A New Social Contract For Recovery And Resilience': <https://www.ituc-csi.org/a-new-social-contract?lang=en>

Datum
3-12-2021
Ons kenmerk
2021/045/8540153
Pagina('s)
4 van 4

Aanbevelingen

Mondiaal FNV werkt al jaren met lokale en internationale arbeidsorganisaties aan het versterken van sociale bescherming. In tijden van COVID-19 heeft dit thema ook voor ons extra urgentie gekregen. De recente publicaties van de AIV en ITUC onderstrepen het aanzienlijke effect wat hiermee valt te behalen in het bestrijden van armoede en terugdringen van ongelijkheden. Ik juich de voorgenomen extra inzet op sociale bescherming van de minister dus ook van harte toe.

Een inzet op sociale bescherming dringt door tot het sociaaleconomische domein waarop sociale partners op verschillende niveaus veel kunnen bijdragen aan kennis, netwerk, draagvlak en eigenaarschap. Dit geldt ook voor cash transfers, zelfs als die niet direct zijn gelinkt aan de arbeidsmarkt. Naast een inzet via cash transfers zijn wat mij betreft zijn ook verdere stappen op zijn plaats. Sociale bescherming in brede zin kan bijdragen aan een duurzaam herstel van de mondiale crisis en de toekomstige weerbaarheid van de meest kwetsbare landen versterken.

Ik vraag u en de nieuwe bewindspersoon oog te hebben voor de belangrijke rol die vakbonden als actor op dit terrein kunnen spelen en hun betrokkenheid en capaciteitsversterking te garanderen in de Nederlandse inzet.

Heel graag licht ik de aanbevelingen in een gesprek verder toe, daarbij zal hopelijk ruimte zijn om meer dan slechts twee voorbeelden uit te lichten.

Met vriendelijke groet,

Tuur Elzinga
Voorzitter Mondiaal FNV

CC:

- Kitty van der Heijden, Internationale Samenwerking, ministerie van Buitenlandse Zaken
- Steven Collet, directie Duurzame Economische Ontwikkeling, ministerie van Buitenlandse Zaken
- Wilm Geurts, Internationale Zaken, ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
- Laurens Warnink, Internationale Zaken, ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
- Eva Meijers, wnd. griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking van de Tweede Kamer der Staten-Generaal